

(D) IV. 1. Tantárgyleírások

Tantárgy neve: Szociálgeográfia	
Mely szakokon oktatják: földrajz-, földrajz-x, geográfus szak	
Tantárgyfelelős neve: dr. Berényi István	Tantárgyfelelős beosztása: tudományos tanácsadó

Tantárgy besorolása: kollégium	
Tantárgy heti óraszám: 2	tanóra elmélet
Tantárgy heti óraszám: –	tanóra tantermi gyakorlat
Tantárgy heti óraszám: –	tanóra laboratóriumi gyakorlat
Előírt külső szakmai gyakorlat: –	
Tantárgy összórása: 28	tanóra
Tantárgy félévigénye: egy	félév (az 5. szemeszter)
Számonkérés módja: kollokvium	
Tantárgyhoz rendelt kreditek száma: –	kredit –

Tantárgy elsajátításához feltételezett tudásanyag, előképzettségi szint

- Általános társadalomföldrajz (4 félév)
- Politikai földrajz
- Közgazdasági tárgyak

Tantárgy célja, célkitűzései:

A szociálgeográfia a társadalomföldrajzi alapképzettséggel rendelkező hallgatóknak ad olyan elméleti képzettséget és gyakorlati jártasságot, amely alkalmassá teszi őket

- a településen (falú, város) belül kialakult alapfunkciók illetve funkcionális rendszer csoportspecifikus értékelésére, a terület- és településfejlesztéssel összefüggő kérdések elemzésére;
- a települések közötti funkcionális kapcsolatok feltárására;
- a terület- és településfejlesztéssel összefüggő előkészítő, koncepcionáló munkakör betöltésére.

A tantárgy évközi ellenőrzés módjai:

Az ismeretanyag fontosabb részeinek részletesebb elsajátítását, alkalmazási készségének fejlesztését, a felkészülés évközi ellenőrzését a gyakorlatok keretében végezzük. Leggyakrabban alkalmazott ellenőrzési formák:

- a felajánlott témakörökből egy választott témakör feldolgozása (házi dolgozat);
- kiselőadások tartása, megvitatása;
- röpdolgozatok, elsősorban a topográfiai ismeretek elsajátítása céljából;
- zárthelyi dolgozatok írása
- tanulmányutakon egy-egy résztéma feldolgozása, ismertetése.

A tantárgy tartalma:

Az oktatás tartalma: a szociálgeográfia elméleti és módszertani ismereteinek elsajátítása,

- a falusi térség funkcionális rendszereinek működésével összefüggő csoportspecifikus magatartásformák ismerete, illetve azok elemzésének módszerei,
- a város és városrendszerek kialakulásának térbeli folyamata, a funkcionális övezetek elemzésének módja és a városi élettér-típusok lehatárolása,
- a falusi és városi funkcionális rendszerekhez kapcsolódó társadalmi tevékenység elemzése és értelmezése szociálempirikus módszerekkel.

Főbb tematikus egységek:

- A szociálgeográfiai gondolat fejlődése és főbb irányzatai
- A szociálgeográfia fogalomrendszere
- A társadalmi tér szociálgeográfiai értelmezése

(D) IV. 1. **Tantárgyleírások****FOLYTATÁS****Tantárgy neve:** Szociálgeográfia**A tantárgy tartalma folytatás:**

- A szociálgeográfiai téranalízis módszerei
- Az egyén és a csoport térkapcsolata
- A lokális társadalmi (közösségi) lét és élettér értelmezése, az életforma-csoportok meghatározása
- A munka mint társadalmi alapfunkció területi különbségei
- A lakófunkció csoportspecifikus sajátosságai
- Az ellátás és szolgáltatás valamint a társadalmi (lokális) elvárás területi különbségei
- A képzés és közművelődés a társadalom funkcionális térszerkezetében
- A szabadidő-felhasználás csoportspecifikus sajátosságai
- A közlekedés és kommunikáció; a funkcionális térszerkezet kapcsolatrendszere
- A társadalom térszerveződésének szociálgeográfiai típusai

Kötelező és ajánlott jegyzetek, irodalom jegyzék:

Szerző	Cím	Megjelenés	
		helye	éve
Kötelező irodalom: Berényi István:	Szociálgeográfia (egyetemi jegyzet)	ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest	1996
Ajánlott irodalom: Beluszky P.–Sikos T. T.:	Magyarország falutípusai	Elmélet–Gyakorlat–Módszer 25, MTA FKI, Budapest	1982
Berényi I.:	Az alkalmazott szociálgeográfia elméleti és módszertani kérdései	Akadémiai Kiadó, Budapest	1992
Enyedi Gy.:	Tér és társadalom	JANUS, II.	1987
Kozma T.:	Tudásgyár? Az iskola mint társadalom és szervezet	Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest	1985
Kulcsárik K.:	A modernizáció és a magyar társadalom	Elvek és utak. Magvető, Bp.	1986
Lettrich E.:	Kecskemét és tanyavilága	Földrajzi Tanulmányok 9. Akadémiai Kiadó, Budapest	1968
Lettrich E.:	Helyzetkép a szociálgeográfia mai állásáról	Földrajzi Értesítő 21.	1972
Mendöl T.:	Szarvas földrajza	Tisza István Tud. Társ., Debrecen	1928
Szelényi I.:	Városshociológia	Közp. és Jogi Könyvk., Bp.	1974

A tantárgy tárgyi szükségletei:

- előadóterem, táblák, írás- és diavetítő, transzparenszek, diák, térképek, atlaszok, adatbázisok, könyvtári háttér

Tantárgyi vonatkozású kutatások:

- Társadalomtudományi, elsősorban szociológiai, demográfiai, gazdasági kutatások
- Interdiszciplináris, elsősorban településtudományi, urbanisztikai, környezettudományi kutatások
- Nemzetközi tudományos és módszertani fejlesztések eredményeinek követése, tananyagba integrálása

A tantárgy minőségbiztosítási módszerei:

- A hallgatók anonim kérdőíves megkérdezése.
- Tanszéki értekezleteken a tárgy oktatásával kapcsolatos tapasztalatok megbeszélése.

A tantárgy fejlesztési politikája:

- Hazai és külföldi tudományos eredmények tananyagba integrálása.
- Az oktatási eszközök gyarapítása, fejlesztése.

Személyi feltételek (létszám, felkészültség):

Az előadásokat Berényi István, az MTA doktora, tudományos tanácsadó tartja.